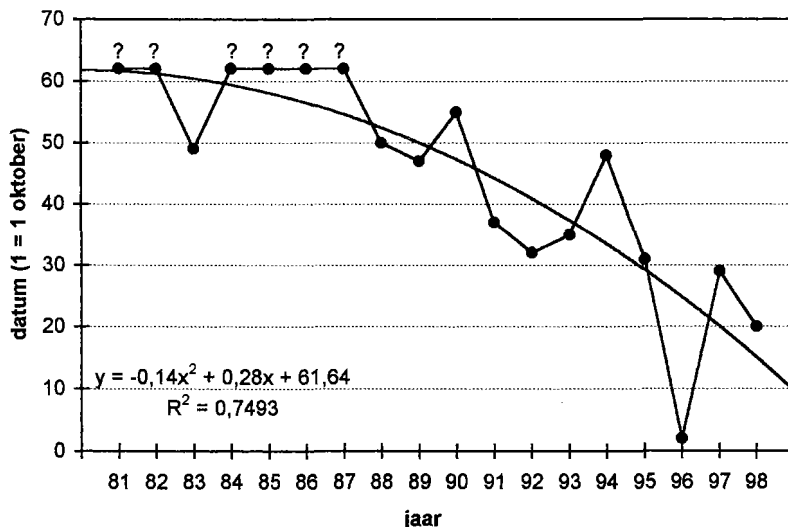

Figuur 2. Datum waarop de eerste overtrekkende Kolganzen zijn gezien in najaar 1981-98 op de telpost Arnhem. *Date of first observation of migrating White-fronted Geese in autumn 1981-98 at the observation site Arnhem.*

the end of November. In 1981-98 the number of White-fronted Geese increased from nearly absent in the first seven years up to several hundreds thereafter and more than 1000 in 1998 (Fig. 1). In the meantime, observation of the first flocks shifted towards the first half of October (Fig. 2). This pattern reflects the earlier arrival of White-fronted Geese in The Netherlands in the 1990s.

Literatuur

- KOFFIJBERG K. 1999. Vroege aankomst kenmerkt ganzen- en zwanenzeizoen 1997/98. SOVON-Nieuws 12 (2): 10-12.
- KOFFIJBERG K., VOSLAMBER B. & VAN WINDEN E. 1997. Ganzen en zwanen in Nederland, overzicht van pleisterplaatsen in de periode 1985-94. SOVON, Beek-Ubbergen.
- LENSINK R. (VWG Arnhem e.o.) 1993. Vogels in het Hart van Gelderland. Avifauna van Nederland I. SOVON/KNNV, Utrecht.
- 1996. 33 Koperwieken ZW 4, vogeltrek in het binnenland. Wetenschappelijke mededeling nr. 217. KNNV, Utrecht.
- SOVON GANZEN- EN ZWANENWERKGROEP 1998. Ganzen- en zwanentellingen in Nederland in 1996/97. SOVON-monitoringrapport 98/06, RIZA-rapport BM 97.17, IKC-Natuurbeheer coproductie 20. SOVON, Beek-Ubbergen.

Rob Lensink, Bieskamp 116, 6651 JN Druten

Kleine zoogdieren vaker op het menu van de Kokmeeuw *Larus ridibundus*?

In Limosa 71/4 (1998) meldt Allix Brenninkmeijer hoe een Kokmeeuw een Bosmuis *Apodemus sylvaticus* ving en die vervolgens kwijt raakte aan een Stormmeeuw *Larus canus*. Zoals in dit artikel vermeld, is er in de literatuur weinig te vinden

over het voorkomen van kleine zoogdieren op de menukaart van de Kokmeeuw. Glutz von Blotzheim en Bauer (1982) melden het incidenteel verorberen van knaagdieren, mollen of wezels, maar zeker voor kustkolonies wordt verondersteld dat dit niet of nauwelijks voorkomt (Gorke 1990, Fasola *et al.* 1989). Echter, de waarneming van Brenninkmeijer in 1997 en eigen waarnemingen tijdens het veldseizoen van 1998 in kokmeeuwenkolonies nabij Pieterburen (Gr.), suggereren dat kleine zoogdieren wellicht vaker op het menu van de Kokmeeuw voorkomen.

Midden juni 1998 vonden we tijdens het controleren van nesten in een kokmeeuwenkolonie een dode Mol *Talpa europaea* in een leeg nest. In de buurt van het nest drukten zich twee kuikens van bijna drie weken oud. Mogelijk hebben de ouders de Mol achtergelaten op het moment dat de kolonie werd verstoord. Het is onbekend of de vers dode en intacte Mol later nog is genuttigd. In dezelfde kolonie werd in een ander nest een gave Bosspitsmuis *Sorex araneus/coronatus* gevonden. Ook van deze prooi is niet bekend of ze later nog is opgegeten. Op 26 juni werd in een enclosure een ruim drie weken oud kuiken gevangen. Dit kuiken braakte een intacte, nog niet verteerde Bosmuis uit. Op 2 juli zagen we tijdens gedragsobservaties hoe een volwassen Kokmeeuw kwam aanvliegen met een muis in de snavel. De ouder probeerde de prooi te voeren aan het kleinste kuiken van zijn broedsel, dat op dat moment tien dagen oud was. Het kuiken probeerde lange tijd de muis te verorberen, maar dat lukte niet, waarschijnlijk omdat de muis te groot was.

Deze waarnemingen illustreren dat kleine zoogdieren wel degelijk als regelmatige, zij het schaarse, prooi voor de Kokmeeuw kunnen worden beschouwd. Opmerkelijk is dat alle zoogdierobservaties gedaan werden in een betrekkelijk korte

periode, waarin de meeste jongen in de kolonies vrijwel vliegvlug waren en in staat om grote prooiën te eten. Het zou interessant zijn om te weten of kleine zoogdieren alleen op het menu van de Kokmeeuw voorkomen op het moment dat de voedselbehoefte van de bijna vliegvlugge kuikens groot is.

Summary *Are small mammals more frequently eaten by Black-headed Gulls *Larus ridibundus* than hitherto assumed?*

During the breeding season of 1998, small mammals were found on four occasions in the menu of the Black-headed Gull. A dead, but intact Mole and Common/French Shrew were found in two empty nests of the Black-headed Gull. A three weeks old gull chick regurgitated a Wood Mouse, and finally, it was observed how a Black-headed Gull tried to feed a mouse to its youngest offspring. The chick was unable to eat the mouse since it was too big. These observations and an earlier one in 1997 suggest that small mammals may occur more often in the diet of coastal Black-headed Gulls than hitherto assumed.

Literatuur

- BRENNINKMEIJER A. 1998. Kokmeeuw *Larus ridibundus* vangt Bosmuis *Apodemus sylvaticus*. *Limosa* 71: 166-167.
- FASOLA M., BOGLIANI G., SAINO N. & CANOVA L. 1989. Foraging, feeding and time-activity niches of eight species of breeding seabirds in the coastal wetlands of the Adriatic Sea. *Boll. Zool.* 56: 61-72.
- GLUTZ VON BLOTZHEIM U. N. & BAUER K. M. 1982. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*. Teil 8.1. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- GORKE M. 1990. Die Lachmöwe *Larus ridibundus* in Wattenmeer und Binnenland. *Seevögel* 11: 1-48.

Corine Eising, Vakgroep Gedragsbiologie, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 14, 9750 AA Haren

Nijlgans *Alopochen aegyptiacus* verdrinkt jonge Bergeenden *Tadorna tadorna*

De Nijlgans heeft de naam zich nogal agressief te gedragen, zowel tegenover soortgenoten als tegenover andere soorten (o.a. van den Bergh 1983; Teixeira 1979). Eerder is wel gedacht dat de in Nederland toenemende populatie Nijlganzen een negatieve invloed zou hebben op andere watervogels, maar tot op heden is daar niets van gebleken (Lensink 1996). Documentatie over agressief gedrag, met feitelijke waarnemingen, is bijzonder schaars. Een waarneming van een Nijlgans die meerdere bergeendkuikens verdronk, is daarom de moeite van het vermelden waard.

Het voorval vond plaats in juni 1995 vóór de oever van de Workumerwaard langs de Friese IJsselmeerkust. De waarneming werd gedaan door natuurfotograaf Benny Klazenga. Ter hoogte van de waarnemer bevonden zich twee volwassen Bergeenden met c. acht kleine pullen. Ook waren twee Nijlganzen aanwezig, vermoedelijk een paartje. Rond 13u00 vloog één van de Nijlganzen richting Bergeenden, greep een kuiken in de snavel en vloog er mee weg. Na ruim honderd meter landde de vogel in het water en hield het onfortuinlijke kuiken onder water tot het verdronk. Vervolgens keerde de Nijlgans terug en greep een tweede jong, waarna het tafereel zich herhaalde. Zeker

Nijlgans met kuiken van Bergeend. Workumerwaard, juni 1995 (Benny Klazenga). *Egyptian Goose* *Alopochen aegyptiacus* with chick of *Shelduck* *Tadorna tadorna*.